

การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหอม จังหวัดสกลนคร

ชุมชนชาวภูไทในตำบลโนนหอมได้รวมกลุ่มเล่นดนตรีพื้นบ้านเป็นวง เช่น พิณ แคน โปงลาง โหวด ซึ่งเป็นการเล่นด้วยใจรัก โดยไม่คำนึงถึงค่าตอบแทน ช่วงแรกเล่นเพื่อจัดแสดงในงานบุญหมู่บ้านเท่านั้น ต่อมากลุ่มชนภูไทต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนชาวภูไทและต้องการให้เด็กและเยาวชนศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ และสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป จึงมีการตั้งเป็น “กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท” แต่เนื่องจากมีปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ การบริหารจัดการกลุ่มยังไม่เป็นระบบ ขาดสถานที่ฝึกอบรมและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะไม่มีองค์กรในการช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับกลุ่ม องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหอมจึงเข้าไปสนับสนุนด้านงบประมาณและประสานองค์กรต่างๆ เช่น โรงเรียนในตำบล ที่จะเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองสกลนคร

จังหวัด: สกลนคร

ประชากร: 6,474 คน

พื้นที่: 42 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี พ.ศ.2542 อบต.โนนหอม ร่วมกับกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท จัดโครงการ “การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น” โดยมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีชาวภูไท เช่น การเล่นดนตรีพื้นเมือง การรำมวยโบราณ การฟ้อนภูไท ฯลฯ ให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนต่างๆ ในตำบลและชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้สามารถแสดงในงานสำคัญต่างๆ ได้ และมีรายได้เสริมจากการแสดง นอกจากนั้น เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต.ร่วมกับกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทระดมประชาชนเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม จากเดิมที่ยังมีจำนวนน้อยจนกระทั่งสามารถระดมสมาชิกได้รวมจำนวน 50 คน
2. จัดฝึกอบรมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การเล่นดนตรีพื้นเมืองหรือการแสดงพื้นเมือง ให้แก่นักเรียนโรงเรียนในตำบลและชุมชนใกล้เคียง โดยจัดไว้ในคาบกิจกรรมหรือคาบชุมนุม 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีเด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 3 โรงเรียน ประมาณ 100 คน
3. กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทจัดฝึกอบรมเสริมในวันเสาร์-อาทิตย์ ให้เยาวชนและสมาชิกร่วมฝึกซ้อมเพื่อสร้างความชำนาญในการแสดง
4. กลุ่มสามารถรับงานแสดงทั่วไปโดยเยาวชนและสมาชิกมีโอกาสได้แสดงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การเล่นดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนภูไท การรำมวยโบราณ ฯลฯ ในวันสำคัญประจำปีและในโอกาสพิเศษต่างๆ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. อบต. โนนหอมสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 30,000 บาท 2. สำนักงานกองทุนลงทุนเพื่อสังคม (SIF) สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 50,000 บาท 3. กลุ่มเอกชน สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 10,000 บาท 4. กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทสนับสนุนด้านเครื่องดนตรี ชุดในการแสดง
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. เครื่องดนตรีพื้นเมือง 2. เครื่องขยายเสียง 3. เครื่องแต่งกายนักแสดง 4. อุปกรณ์ไฟฟ้า 5. อุปกรณ์สำนักงาน
บุคลากร	1. วิทยากรจากกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท ทำหน้าที่ฝึกอบรมการเล่นดนตรีพื้นเมืองให้แก่เด็กและเยาวชน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
เมษายน 2542	คณะผู้บริหารอบต. ได้รับทราบปัญหาของกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทผ่านบุคลากรท่านหนึ่งของอบต. ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทด้วย ประกอบกับเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวภูไท อบต. จึงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทในนาม "โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น"	คณะผู้บริหารอบต.
มิถุนายน 2542	ประชุมองค์กรที่มีส่วนร่วม อันได้แก่อบต. โรงเรียนโปสเทคนิคพุทธรักษา โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2 โรงเรียนชุมชนโนนหอมไผ่ล้อม และกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท เพื่อ - หาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันและกิจกรรมที่จะมารองรับอย่างต่อเนื่อง - แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยอบต. สนับสนุนด้านงบประมาณและเป็นที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน 3 แห่ง สนับสนุนด้านบุคลากรสถานที่ฝึกอบรมเยาวชน บรรจุการฝึกอบรมไว้ในคาบเรียนกิจกรรม และช่วยดูแลความเรียบร้อย ส่วนกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทดูแลในเรื่องวิทยากรให้การฝึกอบรม เครื่องดนตรี และชุดในการแสดง	อบต./ผู้บริหารโรงเรียนในตำบล/ กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท
กรกฎาคม 2542	ดำเนินการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และจัดหาเครื่องดนตรีพื้นเมือง	กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท/อบต.
กรกฎาคม 2542	ประชาสัมพันธ์เพื่อชักชวนให้มาเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้น	อบต./ กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท/ โรงเรียนในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียง

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
สิงหาคม 2542	ดำเนินการฝึกอบรมการเล่นดนตรีพื้นเมือง โดยทางกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทส่งวิทยากรไปฝึกอบรมเด็กและเยาวชนตามโรงเรียนทั้ง 3 แห่งในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียง โดยจัดการฝึกอบรมไว้ในคาบกิจกรรมหรือคาบชุมนุมของนักเรียน เป็นเวลา 1 ชั่วโมง/ สัปดาห์	โรงเรียน โปลีเทคนิค พุทธรักษา/ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2/ โรงเรียนชุมชนโนนหอมไผ่ล้อม
สิงหาคม 2542	กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทจัดฝึกอบรมเสริมในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยเลือกใช้บริเวณวัดหรือ อบต.เป็นสถานที่ฝึกอบรมตามความสะดวกในแต่ละครั้ง	กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท/ วัด/ อบต.
-	ถ้าทางกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไทรับงานแสดงจะมีการทำหนังสือแจ้งให้โรงเรียนและผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มรับทราบเพื่อให้เยาวชนได้ฝึกซ้อมเป็นพิเศษในเวลาช่วงเย็นเวลา 16.00 น. ที่ทำการ อบต. ก่อนวันแสดง ประมาณ 2-3 วัน	กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท
ตุลาคม 2542	ประชุมเพื่อประเมินผล สรุปปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ทุกๆ 4 เดือน หรือทุกภาคการเรียน	อบต./ กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/ องค์กร --

โรงเรียนโปลีเทคนิคพุทธรักษา/
โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2/
โรงเรียนชุมชนโนนหอมไผ่ล้อม
กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท

วัดในตำบล

สำนักงานกองทุนลงทุนเพื่อ
สังคม (SIF)

-- บทบาทความร่วมมือ --

ให้การสนับสนุนในการจัดตารางการฝึกอบรมการเล่นดนตรี
พื้นเมืองแก่เด็กนักเรียนเข้าไปในชั่วโมงเรียน

รวบรวมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวภูไท และจัดวิทยากรให้การ
ฝึกอบรมแก่เด็กและเยาวชน พร้อมจัดหาเครื่องดนตรี รวมถึงการ
ผลิตเครื่องดนตรีบางชนิดตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวภูไท
สนับสนุนด้านสถานที่ฝึกอบรมในบางโอกาส

สนับสนุนงบประมาณ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการปลูกฝังให้อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีเวลาว่างมากและใช้เวลาว่างในทางที่ไม่เกิดประโยชน์มากนัก
2. เด็กและเยาวชนไม่มีกิจกรรมสานสัมพันธ์กัน กลุ่ม/องค์กรต่างๆ ไม่มีสัมพันธภาพอันแน่นแฟ้น รวมถึงชาวบ้านในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ
3. วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชาวภูไทยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก

หลังการดำเนินการ

1. เด็กและเยาวชนสามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และมีรายได้เสริม
2. เด็กและเยาวชนมีกิจกรรมร่วมกันและได้รับการยอมรับ เป็นที่สนใจแก่สาธารณชน เห็นได้จากการได้รับ

- พระมหากษัตริย์คุณจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในการนำขนบธรรมเนียมประเพณีของชาว
ภูไทจัดแสดง ณ บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และได้รับเชิญจากทางจังหวัดสกลนครไปแสดง
ในงานสำคัญประจำปี เช่น งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานแห่ปราสาทผึ้ง งานร่มน้ำใจไทสกล งาน
กาชาด งานนมัสการพระธาตุเชิงชุม เป็นต้น นอกจากนั้น เกิดความร่วมมือประสานงานกันดีระหว่าง
อบต. โรงเรียน ชุมชน วัด ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เป็นการส่งเสริมการแสดงวัฒนธรรมประเพณีชาวภูไทให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไปทั้งในจังหวัด
และต่างจังหวัด

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. งบประมาณไม่เพียงพอในการซื้ออุปกรณ์/ เครื่องดนตรีให้ครบ	1. จัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม และขอ ความอนุเคราะห์จากภาคเอกชน และจัดสรร รายได้จากการออกแสดงไว้ส่วนหนึ่งเพื่อซื้อ อุปกรณ์เพิ่มเติม
2. บุคลากรทำหน้าที่ควบคุมดูแลมีจำกัด	2. ฝึกอบรมสมาชิกที่มีความสามารถเพิ่มเติม เพื่อมาช่วยดูแลร่วมกัน
3. ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	3. อบต. โรงเรียน กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท ประสานร่วมมือกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. คณะผู้บริหาร อบต. ที่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินโครงการ
2. ชุมชนร่วมกันรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น
3. การได้รับความร่วมมือประสานงานจากทุกฝ่าย เช่น คณะผู้บริหารอบต. คณะครู/ อาจารย์
ในโรงเรียน สมาชิกกลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท ฯลฯ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวันชัย สิทธิชนะศรี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหอม
ที่อยู่ : ตำบลโนนหอม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
โทรศัพท์ : (06) 2399722

ชื่อ-นามสกุล : นายร่วม จำปาแก้ว
ตำแหน่ง : หัวหน้ากลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท
หน่วยงาน : กลุ่มสภาวัฒนธรรมภูไท
ที่อยู่ : ตำบลโนนหอม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
โทรศัพท์ : (06) 8553011

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลโนนหอม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	42 ตารางกิโลเมตร 2,691,245.77 บาท (ปีงบประมาณ 2542) 0.23% รายจ่ายงบกลาง 8.81% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 4.53% ค่าจ้างชั่วคราว 55.89% ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ 0.68% ค่าสาธารณูปโภค 3.90% ค่าอุดหนุน 8.24% ค่าครุภัณฑ์ 15.27% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 0.34% รายจ่ายอื่น
งบประมาณรายได้	3,044,017.05 บาท (ปีงบประมาณ 2542) 2.60% จัดเก็บเอง 44.44% รัฐจัดสรรให้ 2.59% ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต 1.78% ทรัพย์สิน 2.43% เบ็ดเตล็ด 46.15% เงินอุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	7,084 คน
จำนวนครัวเรือน	1,480 ครัวเรือน
จำนวนประชากรแฝง	100 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	17,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	คนในตำบลเป็นชุมชนภูไท มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ยึดถือถ่ายทอดกันมา เช่น งานบุญ มหาชาติ งานประเพณีหมอเหยา การฟ้อนภูไท การ รำมวยโบราณ การละเล่นดนตรีซึ่งประยุกต์จากการ ดำเนินชีวิตและการทำมาหากิน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การทำนา การปลูกพืชไร่ พืชสวนต่างๆ การปศุสัตว์ ได้แก่ การ เลี้ยงวัว การเลี้ยงไก่พื้นเมือง คนในชุมชนมี ความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ มีการรักษาไว้ซึ่งการ ดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย